



RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Samtlige ministerier mv.

Dato: 18. juni 2020

Indberetning fra rigsombudsmanden i Grønland

Udvidelse af landsstyrekoalition

På et pressemøde 29. maj 2020 oplyste formanden for Naalakkersuisut, at partiet Demokraatit indtræder i landsstyrekoalitionen. Demokraatit har siden seneste koalitionsdannelse været støtteparti for mindretalslandsstyret, men har i forbindelse med coronakrisen udtrykt ønske om at tage et aktivt medansvar. Koalitionen består herefter af partierne Siumut, Nunatta Qitornai og Demokraatit og råder over 17 af Inatsisartuts 31 mandater. (S 10, D 6, NQ 1).

I konsekvens af koalitionsdannelsen er Naalakkersuisut omdannet og består herefter af følgende:

Formand for Naalakkersuisut Kim Kielsen

Naalakkersuisoq for finanser Vittus Qujaukitsoq, Nunatta Qitornai.

Naalakkersuisoq for arbejdsmarked, forskning og miljø Jess Svane, Siumut.

Naalakkersuisoq for boliger og infrastruktur Karl Frederik Danielsen, Siumut.

Rigsombudsmanden i Grønland
Indaleeqqap Aqputaa 3
Postboks 1030
3900 Nuuk

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi
Telefon: (+299) 32 10 01
Telefax: (+299) 32 41 71
E-mail: riomgr@gl.stm.dk
www.rigsombudsmanden.gl

Naalakkersuisoq for udenrigsanliggender og energi og nordisk samarbejde Steen Lyngé, Demokraatit

Naalakkersuisoq for råstoffer og erhverv Jens Frederik Nielsen, Demokraatit

Naalakkersuisoq for sundhed Anna Wangenheim, Demokraatit.

Naalakkersuisoq for fiskeri, fangst og landbrug Jens Immanuelson, Siumut.

Naalakkersuisoq for uddannelse, kultur og kirke Ane Lone Bagger, Siumut.

Naalakkersuisoq for sociale anliggende, familie og justitsområdet Martha Abelsen, Siumut.

Koalitionsaftalen for det ny landsstyresamarbejde har titlen ”*Vækst, stabilitet og tryghed*”.

Aftalen afspejler de udfordringer, som coronakrisen har medført. Der lægges op til en videreførelse af den førte finanspolitik med fokus på omkostningsbevidsthed og sparsommelighed, samtidig med at det fastslås, at der vil være behov for justering af de økonomiske rammer med henblik på at sikre likviditeten for landskassen og kommunerne. Aftalen sigter på igangsættelse af offentlige anlægsarbejder i hele Grønland med henblik på at fastholde beskæftigelsen og styrke økonomien. Der lægges vægt på, at kernevelfærden opretholdes.

Den ny koalitionsaftale viderefører endvidere en række punkter fra den hidtil gældende, herunder revision af fiskeriloven, reform af arbejdsmarkedslovgivningen, forberedelse af overtagelse af sagsområder fra staten, gennemførelse af en pengestrømsanalyse mellem Grønland og Danmark samt fortsættelse af forfatningsarbejdet.

Koalitionsaftalen vedhæftes.

Coronasituationen

Der er i alt konstateret 13 tilfælde af Covid-19 i Grønland. Alle er raskmeldte, og ingen patienter har haft behov for indlæggelse. Der blev den 20. marts 2020 lukket for almindelig passagertransport ind i Grønland. Første fase af genåbningen trådte i kraft 15. juni 2020. Fra denne dato er det nu muligt for 600 passagerer at indrejse i Grønland pr. uge på en række betingelser, herunder forevisning af negativ coronatest før afrejse, fem dages karantæne efter ankomst og fornyet test på femtedagen efter ankomst.

Grønlands Økonomiske Råd (GØR) har i en rapport 25. maj 2020 vurderet, at coronakrisen vil have en mindre negativ effekt på Grønlands økonomi end forudset i rådets rapport i april 2020 (se indberetning af maj 2020). Det forudses i den seneste rapport, at BNP kan falde med 1,5 pct. i 2020 som helhed. Hvis der ikke sker tilbageslag i form af nye smittebølger, der nødvendiggør nye restriktioner, kan genopretningen ske gradvist i 2021, men selv i dette gunstige konjunkturforløb vil produktionen ved udgangen af 2021 være en del lavere end forventet før coronakrisen. Som følge af de svagere globale konjunkturer forudser GØR en nedgang i aktiviteten og en betydelig påvirkning af landskassen, og dette vil påvirke rammer og muligheder for den økonomiske politik i de kommende år.



Rådet anerkender i sin rapport nødvendigheden af de afhjælpende tiltag, som Naalakkersuisut indførte med hjælpepakker til virksomheder og lønmodtagere, men anbefaler, at hjælpepakkerne udfases på kort sigt. Der vil dog fortsat være behov for støtte til turismebranchen, som generelt befinder sig i en særdeles kritisk situation, efter at hele dette års sæson må anses som tabt. Rådet anbefaler derfor, at hjælpen til turismebranchen forlænges for at modvirke, at branchen kastes ud i en længerevarende krise.

Rådet fastslår atter, at der er behov for grundlæggende reformer i den økonomiske politik: *”Som påpeget i tidligere rapporter fra Økonomisk Råd er der et uløst holdbarhedsproblem for de offentlige finanser som følge af en aldrende befolkning. Implikationerne af coronakrisen kommer oven i denne udfordring og øger derfor kravene til den økonomiske politik. Der vil være et behov for en konsolidering af de offentlige finanser, hvilket stiller krav om overskud i en periode. Der er et stort behov for at få udarbejdet en ny langsigtet plan, så snart der er overblik over de umiddelbare konsekvenser af coronakrisen. Krisen har øget økonomiens sårbarhed, og derfor er initiativer nødvendige. Situationen forværres yderligere af, at strategien med at udvikle en flerstrengt økonomi via turisme og råstoffer sættes tilbage.”*

Naalakkersuisut har taget en række skridt for at fastholde interessen for mineralefterforskning og –udvinding i Grønland i skyggen af coronapandemien. Det er besluttet for 2020 at se bort fra krav til licenshaveres minimumsaktivitet, og det er besluttet at udskyde opkrævning af gebyr for myndighedsbehandling til 3. kvartal 2021. Naalakkersuisut har endvidere besluttet at frigive halvdelen af det depositum, som licenshavere har indbetalt til miljøgenopretning. Det frigivne beløb skal dog indbetales igen inden for 2 år.

Det selvstyrejede aktieselskab Air Greenland A/S er hårdt ramt af krisen og forventer en fortsat nedgang i flytrafikken i 2021. Selskabet har derfor tilpasset fartplanen og iværksat en række besparelser, og det har været nødvendigt at afskedige 60 medarbejdere.

Forfatningskommission

Partiet Atassut meddelte 12. juni 2020, at partiet udtræder af forfatningskommissionen. Partiformand Aqqalu Jerimiassen har over for avisen Sermitsiaq begrundet beslutningen med, at man ønsker at bevare rigsfællesskabet og ikke finder det realistisk at tale om selvstændighed nu. Atassut har ikke taget stilling til, om man på et senere tidspunkt vil deltage i forfatningsarbejdet: *”Vi ved ikke, hvordan fremtiden bliver, så det vil ikke være så smart at svare på, om vi melder os endegyldigt ud. Vi synes bare ikke, at man skal arbejde på et fantasiprojekt, som ikke kan levere resultater i en nær fremtid”*.

Partiet Suleqatigiisitsisut/Samarbejdspartiet trak sig ud af forfatningskommissionen i november 2019, efter at Naalakkersuisut havde fremsat forslag om vederlag til kommissionens medlemmer. Dette forslag blev dog senere trukket tilbage, men Suleqatigiisitsisut opretholdt udmeldelsen.

Forfatningskommissionen blev nedsat efter Inatsisartutbeslutning i november 2016. Det var oprindelig planen, at arbejdet skulle strække sig over 3 år, men arbejdet gik i stå efter valg til Inatsisartut i 2018 på grund af uklarhed om kommissoriet. Efter at et nyt kommissorium var udarbejdet nedsattes forfatningskommissionen på ny i foråret 2019 med Doris J. Jensen (S) som formand og med det mål, at et færdigt forslag til forfatning skulle afleveres til Inatsisartut på Grønlands nationaldag, den 21. juni, i 2021. Doris J. Jensen trådte tilbage som formand i november 2019, idet hun ikke fandt, at Naalakkersuisut i tilstrækkelig grad bakkede op om arbejdet, og Naalakkersuisut udpegede herefter efter indstilling fra Siumut Ineqi Kielsen som ny formand i februar 2020.

Ineqi Kielsen har i et interview med Sermitsiaq oplyst, at det var planlagt at afholde borgermøder og offentlige høringer i 2020, men at disse planer har måttet udskydes på grund af coronasituationen. Af samme grund har kommissionen anmodet om, at arbejdet forlænges til udgangen af 2021.



Forfatningskommissionen betjenes af et sekretariat, som i de første 3 år har været ledet af tidl. medlem af Naalakkersuisut Johan Lund Olsen. Pr. 1. juni 2020 er udpeget Karen Kiær Jakobsen, der kommer fra en stilling som specialkonsulent i Grønlands Selvstyres departement for finanser.

Forfatningskommissionens arbejde kan følges på hjemmesiden www.tunngavik.gl.

Kielsen under anklage for inhabilitet

Naalakkersuisut besluttede medio maj en kort, ekstraordinær forlængelse af stenbiderfiskeriet ved Nuuk og Maniitsoq, således at kvoten hævedes med 204 tons. Beslutningen udløste i første omgang skarp kritik fra Inatsisartuts fiskeri-, fangst og landbrugsudvalg, som anklagede naalakkersuisoq for fiskeri, Jens Immanuelson, for med åbne øjne at bringe MSC-certificeringen (bæredygtigheds-certificeringen) af stenbiderfiskeriet i fare. Immanuelson afviste kritikken under henvisning til, at beslutningen var truffet af et samlet Naalakkersuisut.

Sagen tog en ny drejning, da partiet IA i en pressemeddelelse af 2. juni 2020 beskyldte formanden for Naalakkersuisut for at have handlet for egen vindings skyld ved at deltage i beslutningen om forhøjelse af stenbiderkvoten, idet han er ejer af et fartøj, der i perioden 27. april til 19. maj 2020 var udlejet til en fisker, der deltog i stenbiderfiskeriet. IA fandt på denne baggrund, at Kielsen burde have erklæret sig inhabil ved behandling af beslutning om kvoteforhøjelse.

I et interview i tv-avisen Qanoroq forklarede Kielsen, at han havde udlejet sit fartøj mod betaling af driftsudgifterne som hjælp til en kammerat, hvis egen båd var gået i stykker, og at han ikke havde konkret viden om, hvilket fiskeri der blev drevet fra fartøjet i perioden. Der var desuden ikke tale om individuelle kvoter, men om olympisk fiskeri. Han afviste derfor i stærke vendinger at have handlet til fremme af egne interesser, og han fastholdt, at Naalakkersuisuts beslutning var truffet på et objektivt grundlag.

Kielsen måtte efterfølgende forklare sagen for Siumuts Inatsisartutgruppe og Siumuts hovedbestyrelse, og Inatsisartuts revisionsudvalg meddelte 6. juni, at man havde besluttet at indlede en undersøgelse af forholdet.

I et længere interview med avisen AG gjorde Kielsen atter rede for sagen og oplyste, at han havde sendt forløbet til vurdering hos Kammeradvokaten. Han erklærede sig stærkt følelsesmæssigt påvirket af beskyldningerne om kammerateri og inhabilitet, hvorfor han så frem til at blive rensset for disse beskyldninger.

Siumut: digitalt formandsvalg

Siumuts landsmøde skulle efter planen have været afholdt i Ilulissat over 3 dage i begyndelsen af juli. På grund af coronasituationen har partiets hovedbestyrelse aflyst det fysiske møde og besluttet, at der alene bliver tale om et digitalt formandsvalg, som afholdes 10. juli 2020.

Kim Kielsen har endnu ikke meddelt, om han agter at genopstille til formandsposten. Indtil videre har Vivian Motzfeldt og Erik Jensen meldt sig som kandidater.

Demokraatit: Ny formand

Partiet Demokraatit har 8. juni 2020 på et virtuelt landsmøde valgt den nyudnævnte naalakkersuisoq for råstoffer Jens Frederik Nielsen til formand for partiet. Jens Frederik Nielsen blev valgt uden modkandidater.

Partiet har været uden valgt formand siden 2019, hvor Niels Thomsen trak sig ud af politik på grund af en stresslidelse. Nivi Olsen, der fortsætter som næstformand i partiet, har i perioden fungeret som formand.

Royal Arctic Line

Det selvstyrejede aktieselskab Royal Arctic Line (RAL) har, efter flere års planer herom, indledt et samarbejde med det islandske rederi Eimskip. Samarbejdet indebærer, at RAL får adgang til Eimskips rutenet og derved kan besejle flere havne. Samtidig har selskabet besluttet ikke at forlænge kontrakten med Ålborg Havn, der siden 1971 har været basishavn for fragtbesejlingen af Grønland, når kontrakten udløber i 2022.

RAL indikerede allerede i 2017, at man ønskede at opsigte samarbejdet med Ålborg Havn til fordel for Århus Havn, idet man så en fordel i Aarhus Havns globale rutenetværk. Man lagde desuden vægt på, at Aarhus Havn har den nødvendige vanddybde til de tre nye containerskibe, som er en fælles investering med Eimskip. Ålborg Havn varslede dog i 2017, at der ville blive fremsat et substantielt erstatningskrav, hvis RAL udtrådte af aftalen før kontraktens udløb, hvorfor planerne blev midlertidigt udskudt.

RAL har i dag egen terminal i Ålborg, men agter efter 2022 at gøre brug af eksisterende terminalservice i de havne, der anløbes. RALs terminal- og havnearbejdere i Ålborg Havn vil derfor blive opsagt.



Adm direktør i Royal Arctic Line, Verner Hammeken, udtalte i en pressemeddelelse i anledning af indledningen af samsejlingen med Eimskip, at rederiet med de ny aftaler går ind i en ny tid: *”246 års besejling af Grønland ændres. Vi står ved begyndelsen til en mere fleksibel transportløsning for Grønland. En løsning som vil gøre det muligt at handle direkte med Grønland, uanset hvor man er på kloden”.*

Royal Arctic Line havde i 2019 et årsresultat før skat på 27,3 mio. kr. ud af en omsætning på 904 mio. kr.

USA's ambassadør i Danmark, Carla Sands, fandt anledning til at bemærke den grønlandsk-islandske samarbejdsaftale i et tweet:



Ambassador Carla Sands @USAmbDenmark · 13. jun.

This is a great day for Greenland's economic future! When fully implemented, companies will have a more direct route to #trade and ship their goods between Greenland and the U.S. 🇺🇸 🇮🇸 #prosperity



Historisk dag for RAL og Grønland

Efter et langt tilløb er det nu ganske vist. Royal Arctic Line starter samsejlingen med islandske Eimskip og ...

🔗 maritimedanmark.dk

Overenskomstkommission

Naalakkersuisut har nedsat en overenskomstkommission, som får til opgave at reformere og forenkle det eksisterende overenskomstaftalesystem. Til kommissionen knyttes et sekretariat, som skal understøtte kommissionens arbejde. Formand for kommissionen er Martha Labansen, som var direktør for de grønlandske kommuners landsforening KANUKOKA 1999-2013. Der er på finansloven afsat 1,5 mio. kr. i 2020 og 2021 til overenskomstkommissionens arbejde.

Sundhedsvæsenet: brugerundersøgelse

Center for Folkesundhed i Grønland gennemførte i sommeren 2019 en kvalitativ pilotundersøgelse, der undersøgte borgernes oplevelse af det grønlandske sundhedsvæsen. Rapporten, der blev offentliggjort medio maj, er baseret på interviews med borgere uden for Nuuk og på gennemgang af patientklager, skriftlige spørgsmål til Naalakkersuisut relateret til det grønlandske sundhedsvæsen og omtale af sundhedsvæsenet i nyhedsmedierne og på sociale platforme.

Rapporten peger bl.a. på, at sundhedsvæsenet har store kommunikative udfordringer i mødet mellem dansksproget sundhedspersonale og grønlandssprogede patienter. Endvidere fokuseres der på stor ulighed i adgang til sundhedsydelser og i tryghed mellem by og bygd.

Naalakkersuisut nedsatte i februar 2020 en sundhedskommission, og brugerundersøgelsen vil indgå i kommissionens arbejde. Kommissionen skal udarbejde anbefalinger til forbedringer af sundhedssystemet som helhed, herunder særligt om rekruttering, fastholdelse af personale samt samarbejde med Danmark og udlandet som grundlag for en sundhedsreform. Kommissionens formandskab udgøres af advokat Ulrik Blidorf og professor i sundhedsøkonomi og sundhedspolitik ved Syddansk Universitet Keld Møller Pedersen.

Misbrugsbehandling: positiv udvikling

Grønlands nationale behandlingstilbud til voksne med misbrugs- og spilproblemer, Allorfik, noterer i sin årsberetning for 2019 en positiv udvikling i antallet af henvendelser og i antallet af gennemførte behandlingsforløb. Allorfik tilbyder behandling decentralt i alle 5 grønlandske kommuner og modtog 668 borgere i behandling i 2019. Dette er en fremgang i forhold til 2018, og det fremhæves i rapporten som en god udvikling, at flere søger behandling. Fire ud af fem gennemførte behandlingen i 2019.

Der tilbydes behandling for borgere fra 15 år. Den største gruppe, der modtog behandling sidste år, er personer mellem 25 og 34 år. Fire ud af fem i behandling havde problemer med alkoholmisbrug, og halvdelen af alle mænd i behandling havde problemer med hash. Der er i det samlede antal af behandlede en svag overvægt af kvinder.

USA åbner konsulat i Nuuk

10. juni 2020 markeredes åbningen af det amerikanske konsulat i Nuuk. USA havde diplomatisk tilstedeværelse i Grønland 1940-1953, og åbningen italesættes derfor fra amerikansk side som en gen-åbning af konsulatet.

På grund af coronasituationen var der tale om et begrænset arrangement, og der var ikke mulighed for deltagelse fra København. Konsul Sung Choi modtog repræsentanter for Inatsisartut og Naalakkersuisut i Arktisk Kommandos lokaler, hvor konsulatet midlertidigt er placeret. Choi oplyste, at man søger efter lokaler i Nuuk, der kan leve op til de særlige sikkerhedsmæssige krav, som stilles til amerikanske repræsentationer, men at man endnu ikke har kunnet finde noget passende. Man er i dialog med en entreprenør om mulighederne, og det er forventningen, at man på længere sigt vil etablere sig i egne lokaler.

Konsulatet er indtil videre bemandet med Choi og to lokaltansatte og vil til august blive udvidet med yderligere en diplomatisk udsendt. Man søger endvidere efter endnu en lokaltansat. Det forudses videre, at USAID vil placere en medarbejder med en lokaltansat ved konsulatet i Nuuk, hvorfor forventningen er, at konsulatet på sigt vil have 7 medarbejdere.

Markeringen af det amerikanske konsulats åbning afsluttedes med, at Sung Choi, assisteret af lokaltansatte Poul Bloch Jensen, hejste det amerikanske flag foran Arktisk Kommandos bygning.



Island etablerede i 2013 et generalkonsulat i Nuuk. Der er desuden udpeget honorære konsuler i Grønland for Canada, Finland, Frankrig, Benelux-landene, Island, Letland, Norge, Storbritannien, Sverige Republikken Korea, Tjekkiet og Tyskland.

Ældste erhvervsdrivende går på pension

Den 101-årige Anthon Geisler, der indtil i år har drevet en kiosk i Ilulissat, har besluttet at gå på pension.

Anthon Geisler er født 1919 i den nu nedlagte bygd Amaarutissat ved Qullissat. Efter afsluttet bageruddannelse i Danmark flyttede han i 1952 til Ilulissat, hvor han etablerede sig som selvstændig med en kaffebar og kiosk. I 2014 blev kiosken udsat for forsøg på væbnet røveri, men den da 94-årige Geisler fordrev selv røverne.



Anthon Geisler har modtaget Qaasuitsup Kommuneas hæderspris og Inatsisartuts hæderstegn Nersornaat i sølv. Han har i anledning af pensioneringen udtalt til avisen Sermitsiaq, at eftersom han ikke regner med at blive 200 år, har han nu trukket sig tilbage til plejehjemmet i Ilulissat, hvor han glæder sig til en fredfyldt død.

Mikaela Engell